

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om "Konsekvenserna av statsskuldskrisen för EU:s styresformer" (yttrande på eget initiativ)

(2011/C 51/03)

Föredragande: **Michael SMYTH**

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén beslutade den 29 april 2010 att i enlighet med artikel 29.2 i arbetsordningen utarbeta ett initiativyttrande om

"Konsekvenserna av statsskuldskrisen för EU:s styresformer".

Facksektionen för Ekonomiska och monetära unionen, ekonomisk och social sammanhållning, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 7 september 2010.

Med hänsyn till kommitténs nya mandatperiod beslutade plenarförsamlingen att behandla detta yttrande vid plenarsessionen i oktober och utsåg Michael SMYTH till huvudföredragande i enlighet med artikel 20 i arbetsordningen.

Vid sin 466:e plenarsession den 21 oktober 2010 antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 120 röster för 7 emot och 5 nedlagda röster:

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Statsskuldskrisen – som utlöstes av en finans- och skattekris – hotar EMU:s hela existens och kräver effektiva finansiella, ekonomiska och politiska åtgärder. Den har satt fokus på stabilitets- och tillväxtpaktens bristande förmåga att fungera som en mekanism för att garantera att medlemsstaterna tar sitt finanspolitiska ansvar.

1.2 EESK stöder de åtgärder för medlemsstater med allvarliga ekonomiska problem som rådet och ECOFIN hittills har vidtagit genom den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen (EFSM) och den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (EFSF). Detta arrangemang är en tillfällig lösning, men det kan utgöra grunden för ett mer permanent förfarande och ramverk för finansiellt stöd under särskilda villkor genom att man skapar en verklig europeisk valutafond. Man skulle också kunna undersöka möjligheten att inrätta en europeisk byrå för offentliga skulder som utfärdar europeiska obligationer.

1.3 För att inte målsättningarna för den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa ska sättas på spel, rekommenderar EESK att man genomför program för minskning av statsskulden i euroområdet för att säkerställa områdets ekonomiska stabilitet. Detta bör göras på ett sätt som är förenligt med den ekonomiska återhämtningen och de sysselsättningsrelaterade målsättningarna i kommissionens meddelande "Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla", som man har gjort allvarligt avkall på under krisen.

1.4 Man kan dra många lärdomar av skuldskrisen vid utarbetandet av nya EU-initiativ. De första förslagen om kontroll och sanktioner från arbetsgruppen för ekonomisk politik utgör steg i rätt riktning. EESK anser dock att det som motvikt till sank-

tionerna krävs en mycket större europeisk solidaritet vid förvaltningen av de offentliga skulderna. EESK konstaterar att det än så länge inte finns någon formell mekanism för att hantera risken att en stat inte kan återbetala sin statsskuld. Detta är fortfarande en strukturell svaghet i EMU:s uppbyggnad, som beslutsfattarna måste ta itu med. Sanktioner bör dock vara både politiska och ekonomiska för att inte ytterligare öka de berörda ländernas skuldbörda.

1.5 En stor del av skulden för statsskuldskrisen kan läggas på den oansvariga finanspolitik som bedrivits i vissa medlemsstater. En annan del kan läggas på den oförsiktiga utlåningen från bankernas sida, som bidrog till att skapa bubblor på byggnads- och värdepappersmarknaderna, och ytterligare en del kan läggas på kreditvärderingsinstitutens ovarsamma beteende. De enorma skattefinansierade åtgärderna för att rädda bankerna i vissa medlemsstater, och den efterföljande instabiliteten i det globala finanssystemet, bidrog också i hög grad till krisen. Inför framtiden måste man genomföra effektiva reformer av det globala banksystemet så att detta inte återupprepas.

1.6 EESK hoppas att den förstärkning av de ekonomiska styresformerna i EU som kommer att inledas i januari 2011 med en "europeisk termin" som innebär en bättre samordning av medlemsstaternas ekonomiska politik⁽¹⁾, har som mål att värna om sysselsättningen i Europa som är allvarligt hotad av krisen.

1.7 EESK anser dock att det inte är tillräckligt att enbart samordna den ekonomiska politiken, utan att det åtminstone för länderna i euroområdet krävs en verklig gemensam ekonomisk politik samt en samordning av budgetpolitiken, åtminstone under den första etappen.

⁽¹⁾ KOM(2010) 367. Förstärkt samordning av den ekonomiska politiken för stabilitet, tillväxt och nya arbetstillfällen. Verktyg för en kraftfullare ekonomisk styrning i EU.

2. Bakgrunden till krisen och en finanspolitik till stöd för Ekonomiska och monetära unionen

2.1 Finanspolitisk disciplin utgör en av den makroekonomiska stabilitetens viktigaste beståndsdelar. Detta gäller framför allt i en monetär union som euroområdet, som består av självständiga stater som fortfarande bär ansvaret för sin egen finanspolitik. I euroområdet kan de enskilda länderna inte längre ta till några nationella monetära eller växelkursrelaterade politiska instrument för att hantera sina ekonomiska svårigheter. De finanspolitiska överenskommelserna har därför en helt överordnad ställning, men de kan fungera bättre vid denna typ av ekonomiska svårigheter om de har ett sunt utgångsläge.

2.2 Åtskilliga mekanismer och arrangemang har införts för att garantera en sund finanspolitik och minska riskerna för prisstabiliteten. Dessa arrangemang omfattas av artiklarna 121, 123, 124, 125 och 126 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) och inkluderar stabilitets- och tillväxtpakten (som grundar sig på artikel 121 och 126), förfarandet vid alltför stora underskott (artikel 126), förbudet mot monetär finansiering (artikel 123), förbudet mot positiv särbehandling hos finansinstitut (artikel 124) och principen att unionen eller en annan medlemsstat inte får överta en medlemsstats skulder (artikel 125).

2.3 Den grundläggande och fördragsbaserade regeln för budgetpolitiken är att medlemsstaterna ska undvika alltför stora underskott i den offentliga sektorns finanser. Grunden för efterlevnaden av detta är att medlemsstaterna bör respektera en generell årlig gräns på 3 % av BNP för underskottet i den offentliga sektorns finanser, samt se till att den totala offentliga skulden ligger på eller under en gräns på 60 % av BNP.

2.4 I undantagsfall kan skulden tillfälligt få överskrida gränsen utan att räknas som alltför stor, dock under förutsättning att den ligger nära gränsen. Beslutet om huruvida en medlemsstat befinner sig i en situation med alltför stort underskott fattas av Ekofin-rådet, som agerar utifrån Europeiska kommissionens rekommendationer. Om rådet beslutar att en medlemsstat befinner sig i en situation med alltför stort underskott, kan nödvändiga åtgärder vidtas i enlighet med förfarandet vid alltför stora underskott. Dessa åtgärder kan i sista hand medföra att sanktioner införs mot det berörda landet.

2.5 Tanken med stabilitets- och tillväxtpakten är att se till att en sund budgetpolitik bedrivs på permanent basis. I pakten ställs kravet att medlemsstaterna ska ansluta sig till målen på medellång sikt om att de offentliga finanserna ska "vara nära balans eller uppvisa överskott", såsom anges i de landsspecifika anmärkningarna. Genom att medlemsstaterna ansluter sig till dessa målsättningar är tanken att de ska kunna hantera normala, regelbundna fluktuationer utan att överträda referensvärdet på 3 % av BNP för underskottet i den offentliga sektorns finanser. I verkligheten har dock avståndet varit långt mellan, å ena sidan, de teoretiska resonemang som ligger till grund för stabilitets- och tillväxtpakten, och å andra sidan dess praktiska verkan. Som Europeiska centralbanken nyligen kommenterade:

"De enskilda medlemsstaternas efterlevnad av budgetföreskrifterna i Maastrichtfördraget och stabilitets- och tillväxtpakten har varit ojämn. Överträdelser av referensvärdet på 3 % av BNP för underskottet i den offentliga sektorns finanser har skett vid upprepade tillfällen i vissa länder, vilket leder till slutsatsen att genomförandet av pakten åtminstone i dessa fall saknade tillräcklig disciplin och politisk vilja. Det har i olika utsträckning i de enskilda länderna skett avvikelser från de finanspolitiska planerna, till följd av överoptimistiska tillväxtprognoser, bearbetning av uppgifter lämnade i efterhand, fluktuerande inkomster och återkommande avvikelser från utgiftsmålen" (Ten years of the Stability and Growth Pact, artikel i ECB:s månadsrapport från oktober 2008. Ej officiell översättning.)

2.6 Denna uppenbara kollaps av efterlevnaden av de finanspolitiska regler som EMU bygger på inträffade redan före den nuvarande globala krisen, men man skulle kunna hävda att riskerna med stater som deltar i den monetära unionen och som inte kan återbetala sin statsskuld utgör krisens andra fas. Efter drygt ett årtionde av okomplicerad kreditutväxt, med bubblor inom bostads- och byggsektorn som följd, drevs plötsligt vissa medlemsstater in i en ond spiral av stigande skulder på grund av sina imploderande ekonomier. Det är på sätt och vis ironiskt att regeringarna i Grekland, Spanien och Portugal inte behövde införa skattefinansierade program för att rädda sina banker under bankkrisen, men att deras statsskuldproblem nu hotar att destabilisera banker i hela EU. Detta illustrerar det faktum att skattefinansierade åtgärder för att rädda banker inte var den främsta anledningen till de ökande statsskuldena.

2.7 Under bankkrisen hävdades det ofta att några banker var "för stora för att tillåtas gå omkull", och nu talar man om att vissa medlemsstater, som kämpar med sina växande offentliga skulder, är "för betydelsefulla för att inte behöva fullgöra sina betalningsskyldigheter". Nu, när skattebetalarna just har förlitat sig med det smärtsamma behovet av att ställa upp för att rädda försufliga banker, ställs plötsligt krav från de internationella obligationsmarknaderna om att genomföra en troligen ännu smärtsammare reglering av de offentliga finanserna i vissa medlemsstater. Den osäkerhet som återbetalningsproblemen har orsakat har också börjat underminera själva euron, och leder till farhågor om att detta kan driva flera av euroområdets medlemsländer till ruinens brant.

2.8 Statsskuldskrisen är en förtroendekris för EU i allmänhet och euroområdet i synnerhet. Den kräver både en politisk och en finansiell lösning. Den leder till ett ifrågasättande av huruvida de finanspolitiska arrangemangen som beskrivits ovan är adekvata eller inte för att säkra den gemensamma valutans stabilitet. Man skulle med viss rätt kunna hävda att stabilitets- och tillväxtpakten blev ett misslyckande och att Europa nu behöver inrätta ett nytt finansiellt och monetärt ramverk som på ett effektivare sätt kan användas för att hantera allvarliga ekonomiska motgångar, eller till och med en medlemsstats ekonomiska sammanbrott. Om detta antagande är korrekt, hur kan då ett sådant ramverk se ut?

3. Alternativa finansiella och monetära ramverk

3.1 Under de senaste månaderna har det skett många förändringar både inom den politiska teorin och inom politikens praktiska tillämpning. Ett intressant förslag på hur man ska hantera denna statsskuldskris och problemet med stater som inte kan återbetala sina skulder går ut på att skapa en europeisk valutafond (EMF) ⁽²⁾. Detta förslag grundar sig på tanken att Internationella valutafonden inte har tillräcklig erfarenhet av att hantera riskerna med att en stat inte kan återbetala sina skulder när den ingår i en monetär union, och att EU skulle ha mycket starkare mekanismer för kontroll av reglernas efterlevnad om det fanns en europeisk valutafond.

3.2 Idéerna om en europeisk valutafond bör ses som en vidareutveckling av det politiska genväret på det nyligen inträffade finansiella sammanbrottet, i syfte att undvika att stora finansiella institutioner gick i konkurs. I samband med att EU nu börjar resa sig ur bankkrisen har den politiska debatten främst kommit att handla om reformer för att få finansiella institutioner att återbetala sina skulder och att inrätta självfinansierande räddningsfonder för större banker med bristande betalningsförmåga. Efter att ha bringat stabilitet i de finansiella systemen lägger nu alltså de europeiska makthavarna sin energi på att se till att det hädanefter är de finansiella institutionerna, inte skattebetalarna, som får dra det tunga lasset i kristider. Förslagen till reformer av banknäringen inbegriper högre kapitalkvoter, intensivare kontroll, begränsningar av bankdirektörernas bonusar och införande av avvecklingsplaner (så kallade "living wills"). När det gäller EMU, och behovet av att skydda den gemensamma valutan, måste systemet också stärkas så att det står emot den instabilitet som riskerar att uppstå till följd av en medlemsstats betalningssvårigheter eller ekonomiska sammanbrott.

3.3 Initiativtagarna till den europeiska valutafonden hävdade att den är förenlig med fördragets idéer om utökat samarbete, och att det därför är möjligt att den inte kräver någon ändring av fördraget. En europeisk valutafond, utformad på rätt sätt, kan användas för att åtgärda de svagheter i EMU:s uppbyggnad som dels beror på stabilitetspaktens misslyckande, dels på den uppenbara bristen på respekt för principen att unionen eller en annan medlemsstat inte får överta en medlemsstats skulder.

3.4 Hur skulle en sådan fond kunna finansieras? För att minimera det moraliska problem som Tyskland och Frankrike ställs inför om de deltar i finansieringen av räddningspaketet för Grekland, skulle bara de länder som bryter mot Maastrichtkriterierna bidra till den europeiska valutafonden. Omfattningen av deras bidrag skulle beräknas utifrån två regler:

— 1 % årligen av den sammanlagda "alltför stora skulden", vilken definieras som skillnaden mellan statsskuldens faktiska nivå (vid slutet av föregående år) och Maastrichtkriteriernas gräns på 60 % av BNP. För Grekland, vars skuld

motsvarar 115 % av BNP, skulle detta innebära ett bidrag till den europeiska valutafonden motsvarande 0,55 %.

— 1 % av det alltför stora underskottet, det vill säga, den summa av underskottet under ett visst år som överskrider Maastrichtkriteriernas gräns på 3 % av BNP. Greklands underskott på 13 % av BNP skulle innebära ett bidrag till den europeiska valutafonden motsvarande 0,10 % av BNP.

För år 2009 skulle Greklands totala bidrag ha uppgått till 0,65 % av BNP – avsevärt lägre än de åtstramningskrav som nu riktas mot landet.

3.5 Utöver de ackumulerade bidragen skulle den europeiska valutafonden kunna låna på marknaderna för att få tillräckliga resurser för att kunna svara mot alla behov. Den europeiska valutafonden skulle kunna ingripa genom att ge finansiellt stöd, antingen genom att likvidera en del av sina andelar eller genom att gå i god för en medlemsstats emission av statspapper. För att illustrera detta, och med efterklokheten som stöd, skulle den europeiska valutafonden ha kunnat spara ihop en reserv på 120 miljarder euro sedan starten av EMU genom att använda den föreslagna fondmekanismen. I kombination med marknads-lån av lämplig omfattning skulle detta utgöra en tillräcklig buffert för att finansiera räddningen av någon av euroområdets mindre medlemsstater.

3.6 När det gäller att upprätthålla efterlevnaden har EU ett stort antal möjliga alternativ, till exempel att koppla bort strukturfonder, dra tillbaka nya finansieringsgarantier, eller till och med utesluta landet från euroområdets penningmarknad. Dessa bestraffningsåtgärder skulle sättas in gradvis, eftersom var och en av dem kommer att sätta ett avsevärt ekonomiskt tryck på de medlemsstater som inte genomför tidigare överenskomna reformprogram.

3.7 En av fördelarna med den föreslagna europeiska valutafonden uppges vara att den skulle kunna genomföra en ordnad återbetalning av skulderna åt ett medlemsland i euroområdet som inte följer villkoren i ett reformprogram. Till skillnad från den osäkerhet som råder vid skuldsanering på de internationella obligationsmarknaderna, skulle man genom en europeisk valutafond kunna erbjuda fordringsägarna till en skuldsatt medlemsstats statsskuld att utväxla denna skuld, efter ett schablonavdrag, mot en fordran på valutafonden. På detta sätt skulle man kunna begränsa de problem som återbetalningssvårigheterna leder till, och de finansiella institutionernas förluster skulle också minska.

3.8 Förespråkarna av den europeiska valutafonden hävdar att den erbjuder många fördelar, jämfört med om man bara vänder sig till IMF. Valutafonden skulle kunna ansvara för en ordnad återbetalning, vilket skulle minimera de negativa följdeffekterna på obligationsmarknaden och andra finansiella marknader. Precis som lärdomarna av bankkrisen visar, bör man inte bara inrikta politiken på att förebygga en framtida kris, utan även på att förbereda sig på att den kommer. Detta gäller även statsskuldskrisen. När och om den nuvarande krisen en dag är över måste Europa förbereda sig på att den kommer att upprepa sig.

⁽²⁾ Detta förslag behandlas i sin helhet i D. Gros och T. Mayers "How to deal with sovereign debt default in Europe: Towards a Euro(pean) Monetary Fund". Policy Brief No 202, Centre for European Policy Studies, maj 2010. Många av ståndpunkterna i detta utkast till yttrande är hämtade från detta insiktsfulla dokument.

3.9 Andra intressanta idéer koncentrerar sig på motsättningen mellan behovet av en europeisk ekonomisk återhämtning, å ena sidan, och skuldminskning å den andra. Forskning har visat att de finanspolitiska föreskrifterna i Maastrichtkriterierna och stabilitets- och tillväxtpakten har haft en hämmande effekt på den ekonomiska tillväxten i euroområdet, jämfört med USA och Storbritannien⁽³⁾. Det ironiska är att finanskrisen startade i USA, och där reagerade makthavarna genom att sätta in ett enormt finansiellt och monetärt stödpaket. Euroområdets makroekonomiska politik har blivit stel på grund av en politisk förkärlek för monetär stabilitet hellre än tillväxt. Detta är förstäligt med hänsyn till viljan att skapa förtroende för euron och ECB, men nu kan det ses som ett potentiellt hinder för den ekonomiska återhämtningen. Det finns i själva verket anledning att hävda att en mildring av kraven i stabilitets- och tillväxtpakten skulle kunna bidra till att stimulera den ekonomiska återhämtningen och få ett slut på statsskuldskrisen.

3.10 Det hävdas att alla politiska och institutionella initiativ för att motverka statsskuldskrisen borde inriktas på att minska skulderna, utan att sätta målsättningarna för den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa på spel. Ett möjligt sätt att uppnå detta skulle kunna vara att kombinera en skuldminskningssprocess med en ökning av antalet investeringar, i syfte att stävja skuldminskningens deflationistiska effekter. Detta förslag grundar sig på Jacques Delors vitbok om tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning från 1993, vars centrala idé är möjligheten till skuldöverföring. Således skulle en viss andel av varje medlemsstats statsskuld överföras till EU-obligationer. Överföringen skulle innebära att medlemsstaterna fortfarande ansvarar för sin del av skulden, men nu i form av euroobligationer. Det skulle därför inte handla om någon avskrivning av skulden, och det skulle inte heller driva medlemsstater med skuldrelaterade svårigheter att ta nya lån, utan snarare sänka servicekostnaderna för det överförda beloppet. De som stöder detta förslag hävdar att det bör kunna sammanjämkas med de existerande riktlinjerna i fördraget. Parallellt med skuldöverföringen föreslås också att Europeiska investeringsbankens (EIB) och de nationella finansinstitutionernas lån utökas för att finansiera den ekonomiska återhämtningsplanen för Europa och motverka att arbetslöshet och handel sjunker till följd av aggressiv skuldminskning⁽⁴⁾.

3.11 Det officiella svaret på skuldskrisen offentliggjordes efter ett extra rådsmöte den 9 maj 2010. Det inkluderar inrättandet av en europeisk finansiell stabiliseringsmekanism, med utgångspunkt i artikel 122.2 (exceptionella händelser) i EUF-fördraget och en överenskommelse mellan regeringarna i euroområdets medlemsstater. Den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen har 60 miljarder euro till sitt förfogande, och dess verksamhet bedrivs under villkor som påminner om IMF:s. Utöver detta har man inrättat ett tillfälligt instrument, som härnäst kommer att benämnas den europeiska finansiella stabiliserings-

faciliteten. Detta instrument kommer att vara verksamt i tre år, och det kommer att förfoga över upp till 690 miljarder euro för att stödja medlemsstater i euroområdet som ställs inför exceptionella finansiella svårigheter. Vidare har Europeiska centralbanken (ECB) börjat agera på obligationsmarknaderna genom att köpa upp skulder som tillhör regeringar i finansiell nöd.

3.12 Dessa nya arrangemang är betydelsefulla ur åtskilliga aspekter. För det första utgör de inte någon billig finansiell lösning; all ränta och allt lånekapital kommer att återbetalas av den berörda medlemsstaten via kommissionen. Detta innebär att den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen inte är någon räddningsaktion och således förenlig med artikel 125. För det andra utgör den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen och den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten krediter, inte budgetposter, och därför håller de sig inom ramen för beslutet om egna medel. För det tredje kommer den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten att vara i kraft i tre år, men effekten av dess verksamhet skulle kunna sträcka sig ytterligare flera år framåt i tiden om den emitterar obligationer med längre giltighetstid. För det fjärde räknar man med att den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten kommer att emittera obligationer som kommer att ha garantier på upp till 120 % från alla EU:s medlemsstater, och tanken är att dessa obligationer kommer att ha kreditvärdigheten AAA, vilket medför en minimering av servicekostnaderna⁽⁵⁾. Slutligen är den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen ett påtagligt bevis på att EU-solidariteten utgör EMU:s viktigaste grundval.

3.13 Under de närmaste månaderna kommer det att framgå i vilken omfattning den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismens förslag kommer att leda till en effektiv hantering av den rådande skuldskrisen. Resultatet kommer dock att hänga samman med omfattningen av varje individuell medlemsstats tillämpning av de finanspolitiska justeringar som EU och IMF kräver. EU har åter bekräftat sin vilja att stärka budgetdisciplinen och skapa ett permanent ramverk för krislösning. Det sistnämnda målet har gett upphov till spekulationer om att den europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen och den europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten skulle kunna göras permanenta, men detta kan vara svårt att uppnå eftersom det skulle kräva ett enhälligt godkännande av alla medlemsstater. Frånvaron av konkreta förslag på hur man ska hantera eventuella återbetalningsproblem innebär att beslutsfattarna inte kommer att tillåta ett sådant scenario. Detta är fullt förstäligt, men det hindrar inte att sådana problem trots allt kan uppstå.

4. Lärdomar

4.1 Det börjar framstå med allt större tydlighet att skuldskrisen hade kunnat undvikas om medlemsstaterna och EU i högre grad hade skött sina åtaganden, och det är absolut nödvändigt att de brister i offentlig förvaltning som har skett i det förflutna inte upprepas igen. I ljuset av detta har arbetsgruppen för ekonomisk politik tillkännagett en rad åtgärder för att skärpa kontrollen av de offentliga finanserna i enlighet med stabilitets- och

⁽³⁾ Se Fitoussi, J.P. och Saraceno, F: "Europe: How deep is a Crisis? Policy Responses and Structural Factors Behind Diverging Performances" *Journal of Globalisation and Development*. Volym 1, första utgåvan. Berkeley Electronic Press. 2010.

⁽⁴⁾ För en fullständig översikt av dessa förslag, se Holland, S.: "A European Monetary Fund, Recovery and Cohesion" i *Insight*, <http://www.insightweb.it/web/node/136> (hänvisning till besök på sidan den 10/06/2010).

⁽⁵⁾ Den 21 september meddelade alla de viktigaste kreditvärderingsinstituten att de kommer att ge kreditvärdigheten AAA till de skulder som emitteras av europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten.

tillväxtpakten. Dessa åtgärder inriktar sig på en likvärdig granskning av medlemsstaternas budgetförslag, tidigare tillämpning av sanktioner med anknytning till skuldtrösklarna på 3 % och 60 %, inledning av förfarandet vid alltför stora underskott om skuldminskningen inte följer tidsplanen i tillräckligt hög grad, samt större självständighet för nationella statistikbyråer i förhållande till de nationella regeringarna.

4.2 De främsta ratinginstitutens roll och beteende under finans- och skuldkriserna har haft en minst sagt osmaklig prägel⁽⁶⁾. Ett förslag om ett nytt europeiskt ratinginstitut, som skulle konkurrera med de nuvarande tre stora instituten, har framförts av förbundskansler Angela Merkel⁽⁷⁾. Man har också föreslagit att Eurostat bör få befogenhet att utfärda kreditbetyg för medlemsstaternas offentliga finanser. Om ett sådant arrangemang redan hade varit i bruk hade Eurostat kanske kunnat ge tidigare varningar om den grekiska skuldkrisen⁽⁸⁾.

4.3 Kommissionen har anklagats för bristande vaksamhet och proaktivitet vid kvalitetssäkringen av uppgifter om nationernas offentliga finanser. Denna punkt anknyter till bredare aspekter i fråga om kontroll, granskning och efterlevnad av regler, som leder till grundorsakerna till misslyckandet för stabilitets- och tillväxtpaktens mekanismer. Alla långsiktiga lösningar måste hantera dessa aspekter på ett effektivt sätt.

4.4 Det riktades visserligen inte några skattefinansierade räddningsinsatser mot banker i Grekland, Spanien och Portugal, men omfattningen av denna sorts insatser på andra ställen i EU och USA bidrog till att skapa ett tryck på obligationsmarknaderna som saknade tidigare motstycke, vilket bidrog till denna kris. Det är ytterst nödvändigt att det genomförs effektiva reformer av det globala banksystemet för att motverka att denna sorts finansiella, ekonomiska och sociala instabilitet uppstår på nytt.

Bryssel den 21 oktober 2010

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande
Staffan NILSSON

⁽⁶⁾ För en utförlig diskussion om ratinginstitutens brister, se U.S. Securities and Exchange Commission: (SEC) "Summary Report of Issues Identified in the Commission Staff's Examinations of Select Credit Rating Agencies" <http://www.sec.gov/news/studies/2008/craexamination070808.pdf> (hänvisning till besök på sidan den 10 juni 2010).

⁽⁷⁾ Irish Times rapporterar att den tyska förbundskanslern har sagt att det nya institutet "naturligtvis inte skulle vara politiskt oberoende", men att det skulle "handla i den hållbara ekonomins anda, som inte är så inriktad på det kortsiktiga perspektivet". Irish Times. 21 maj 2010. (ej officiell översättning).

⁽⁸⁾ Vid vårt besök på Eurostat blev vi informerade om att Eurostat hade utfärdat flera tidiga varningar om Greklands stora underskott och statsskuldkris, men ingen lyssnade på dem.